

Bedreigde dieren en planten

ARTIS

Werkblad Bedreigde dieren en planten

Duur: 1 uur.

Welkom in de wereld van zeldzame dieren en planten. In het verleden stierven soorten vooral uit door natuurrampen zoals vulkaanuitbarstingen. Maar de afgelopen 300 jaar zijn mensen de oorzaak van het uitsterven van veel dieren en planten. Er zijn veel soorten die bijna zijn uitgestorven, of waar het slecht mee gaat in het wild. Wij kunnen het verdwijnen van deze soorten nog voorkomen, maar dan moeten we wel ons eigen gedrag veranderen.

Met dit werkblad kom je te weten wat de oorzaken zijn van het uitsterven van bepaalde dieren en planten. Je leert hoe ARTIS helpt bij het behouden van soorten en wat jij zelf zou kunnen doen.

Gebruik de plattegrond op de achterkant van het boekje om alle dierverblijven te vinden.

1. Algazel Algazellenveld

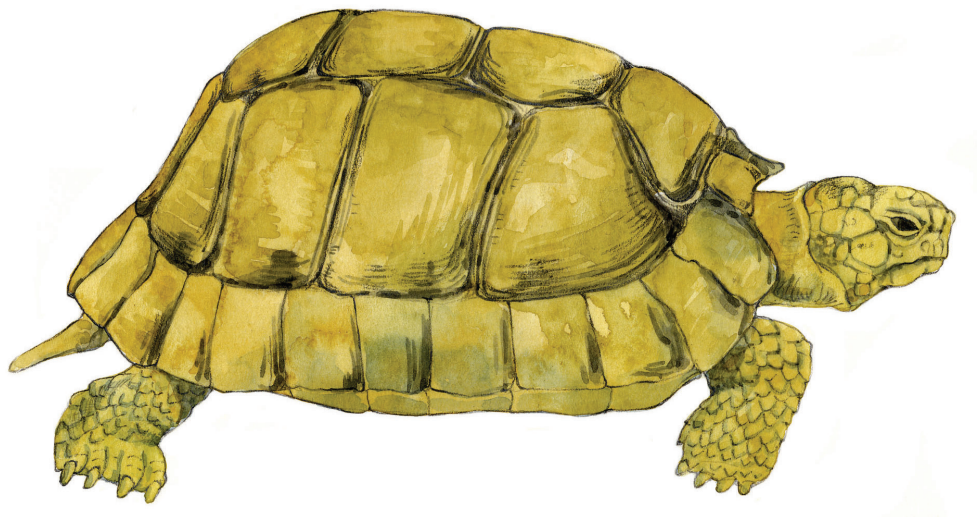
De algazel was uitgestorven in het wild, maar leefde nog in dierentuinen, safariparken en op boerderijen. Hier konden ze ervoor zorgen dat er gezonde algazellen geboren bleven worden. Dit worden soortbehoudprogramma's genoemd. ARTIS doet hier ook nog steeds aan mee. Sommige algazellen zijn teruggezet in Afrika en hebben daar ook nakomelingen gekregen. Daardoor is de algazel nu niet meer uitgestorven, maar nog wel bedreigd.

Kijk op het informatiebord “natuurbehoudproject algazel”. Wat zijn de grootste bedreigingen van de algazel in het wild?

Eerder werden soortbehoudprogramma's fokprogramma's genoemd. Maar die naam klopt niet, want deze programma's gaan niet over het fokken van zoveel mogelijk dieren. De programma's zijn juist bedoeld om ervoor te zorgen dat bedreigde dieren blijven bestaan. Hierbij is het belangrijk dat deze dieren gezond blijven en geen erfelijke ziektes krijgen. Op sommige oudere informatieborden in ARTIS wordt dit woord wel nog steeds gebruikt.

2. Egyptische landschildpad
Reptielenhuis

De Egyptische landschildpad is ernstig bedreigd. Het leefgebied van deze soort wordt kleiner, en er wordt ook op ze gejaagd om ze vervolgens als huisdier te verkopen.

Bekijk de kaart op het informatiebord. Kleur op de landkaart waar deze soort voorkomt.

Vind jij de “Egyptische landschildpad” een passende naam voor deze soort? Waarom wel/niet?

3. Aziatische olifant
Verblijf van de Aziatische olifanten

Door klimaatverandering neemt de hoeveelheid hittegolven op veel plekken op aarde toe. Zo ook in Azië.

Ga op zoek naar het informatiebord dat op de plattegrond staat aangegeven. Waarom heeft een toename van het aantal hittegolven veel invloed op de Aziatische olifant?

Bekijk het verblijf. Hoe kunnen de Aziatische olifanten in ARTIS verkoeling zoeken?

4. Vale gier
Bij de Volharding

Op het eiland Sardinië leven vale gieren in het wild, maar daar ging het niet goed mee. Daarom werkt ARTIS samen met een organisatie die de dieren beschermt. En worden er vale gieren uit ARTIS uitgezet in het wild. Daardoor leven er weer meer vale gieren in het wild.

Vale gieren eten vlees, maar jagen niet zelf. Hoe komen ze dan aan eten?

Vale gieren spelen een belangrijke rol in de natuur. Welke rol is dat?
Tip: kijk op het informatiebord.

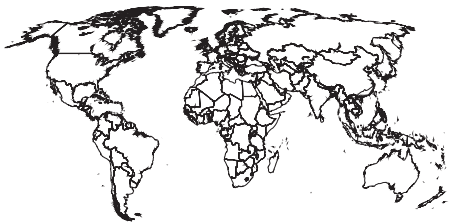
Er zijn nu acht vale gieren die in ARTIS zijn geboren, uitgezet in Sardinië. Eén van deze dieren is grootgebracht door een man-man koppel. Deze mannetjes hebben een ei gekregen van een ander koppel dat er niet goed voor zorgde.

5. Zwarte veldkrekel / Fregateilandkever
Insectarium

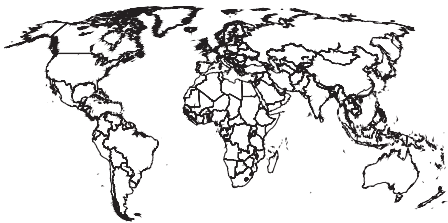

Bekijk het informatiebord bij de zwarte veldkrekel en het informatiebord van de Fregateilandkever. Kleur hieronder de gebieden waar de insecten leven.

zwarte veldkrekel

Fregateilandkever

Wat valt je op?

Zet een cirkel om het juiste woord.
De zwarte veldkrekel kan in meer / minder gebieden overleven dan de Fregateilandkever.

Sommige insecten kun je eten. Ze bevatten veel eiwitten, dus zijn het goede vervangers voor het eten van bijvoorbeeld koe, varken en kip.

Zou je voor het eten van insecten de zwarte veldkrekel of de Fregateilandkever nemen? Waarom?

Al bijna 25 jaar wordt er gewerkt aan het beschermen van de Fregateilandkever. Zo kweken ARTIS en de dierentuinen van Londen, Poznań (Polen) en Riga (Letland) Fregateilandkevers en dat gaat erg goed. Op Fregateiland zijn ratten weggehaald en nieuwe bomen geplant. Daardoor is de kever nu minder bedreigd.

6. Oliepalm
Tropenkas

Palmolie wordt gewonnen uit de vruchten van de oliepalm. Helaas wordt er voor oliepalimplantages op grote schaal regenwoud gekapt. Hierdoor verdwijnt er veel leefgebied van andere dieren en planten. Die worden daardoor met uitsterven bedreigd.

**Maak gebruik van de Zoekkaart en ga op zoek naar de oliepalm.
Maak een schets van de boom.**

Palmolie zit in 60% van alle levensmiddelen, soms zelfs als het niet eens per se nodig is. Voorbeelden hiervan zijn chocoladekoekjes, mayonaise en shampoo.

Lees de tekst over de oliepalm op de zoekkaart. Hoe kunnen jij en ik een steentje bijdragen aan minder boskap voor palmolie winning?

7. Eikelmuis
Onder het verblijf van de mandril

Helemaal achter in het park, de trap af achter de mandrillen, vind je een verblijf van de eikelmuis. Daarnaast is er ook een eikelmuisenverblijf in het Kleine-Zoogdierenhuis.

Ga op zoek naar de eikelmuis in het verblijf. Kan jij er één vinden?

Kijk op het informatiebord. Waarom zal de eikelmuis niet vaak te zien zijn?

De Rode Lijst laat zien hoe bedreigd dieren zijn. Wereldwijd is de eikelmuis “gevoelig”, maar in Nederland “ernstig bedreigd”. Alleen in Limburg leven nog twee kleine groepen.

Waarschijnlijk speelt het verlies van leefgebied een grote rol bij de afname van het aantal eikelmuisen. Om de eikelmuis te beschermen, moeten we weten wat ze nodig hebben in hun leefgebied om te overleven.

Stap in de rol van een onderzoeker en kijk in het verblijf. Noem minstens twee dingen waarvan jij denkt dat ze belangrijk zijn in de leefomgeving van de eikelmuis.

Om de eikelmuis in Nederland te helpen, steunt ARTIS een onderzoeksproject dat informatie verzamelt over het leefgebied en gedrag van deze soort. Daarnaast worden er eikelmuisen uit dierentuinen uitgezet in het wild.

8. Kustmammoetboom
Naast het verblijf van de struisvogels

Ook bomen kunnen bedreigd worden.

Wat heeft de kustmammoetboom met een mammoet (zie plaatje) te maken?

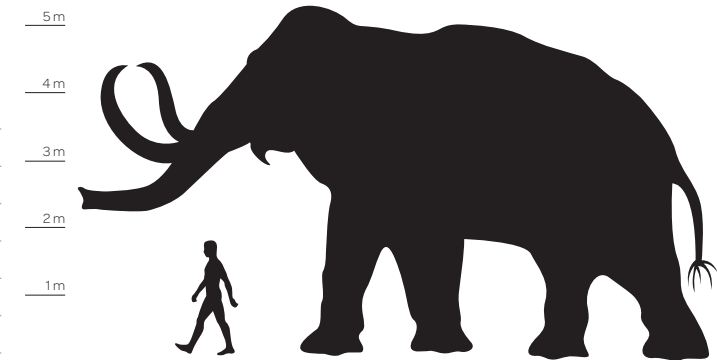
.....

.....

.....

.....

.....

De omtrek van de dikste kustmammoetboom is bijna 8 meter. Als je je armen wijd doet, is de afstand van je linkerhand tot je rechterhand even lang als je eigen lengte.

Hoe lang ben jij? meter en centimeter.

Meet samen met je groepje de omtrek van deze kustmammoetboom. Houd elkaars handen vast en maak samen een strakke cirkel rond de stam van de kustmammoetboom. Tel de lengte van iedereen in de cirkel bij elkaar op.

Dat is samen meter en centimeter. Dit is de omtrek van de kustmammoetboom.

Tip: De gemiddelde lengte van kinderen is:

- 9 jaar = 1 meter 38 centimeter
- 10 jaar = 1 meter 43 centimeter
- 11 jaar = 1 meter 49 centimeter
- 12 jaar = 1 meter 55 centimeter
- 13 jaar = 1 meter 61 centimeter

Deze dikke bomen worden bedreigd, omdat mensen ze kappen. Waarom zou juist deze soort zo veel gekapt worden denk je?

.....

.....

.....

9. Blauwkeelara
Fazanterie

De blauwkeelara is de meest zeldzame soort ara ter wereld. De vogels zijn vooral bedreigd door handelaren die hun veren verkopen. Daarnaast is er steeds minder plek om te nestelen in hun leefgebied, dat bestaat uit open graslanden met palmbomen. ARTIS steunt een organisatie die bijdraagt aan het bouwen van nieuwe nestkasten in Bolivia.

Wat valt je op aan de nestkasten die je in het verblijf kan zien?
Schrijf minstens twee dingen op.

10. Insectenhotel
Biodiversiteitspad

Ga op zoek naar het insectenhotel.

Weetje: hierin leven geen honingbijen, maar wel solitaire (=alleen levende) wilde bijensoorten.

De hoeveelheid honingbijen en andere bestuivende insecten neemt af. Dit komt doordat er steeds minder bloeiende planten zijn. Maar ook omdat er veel gif wordt gebruikt in de landbouw, om de planten te beschermen tegen ziekten en plagen. Dit gif is schadelijk voor bijen. En de bijen hebben last van ziektes die er eerder niet waren, zoals door de varroamijt. Dit is een parasiet die bijen verzwakt.

Doe inspiratie op bij het biodiversiteitspad. Wat zou je zelf nog meer in je tuin, op je balkon of in je buurt kunnen doen om bijen te helpen?

Extra: Natuurvriendelijke voorraadkast

Bij veel etenswaren staan keurmerken op de verpakking. Sommige keurmerken gaan over dierenwelzijn, andere over eerlijke handel en weer andere over het beschermen van natuurgebieden. Hieronder staan een aantal keurmerken die van invloed zijn op het overleven van planten en dieren. Kijk thuis welke keurmerken je in de voorraadkast kunt vinden. Hoeveel tel je er? Hoe meer hoe beter!

Rainforest Alliance

Boeren die dit keurmerk krijgen, moeten zich houden aan meer dan 200 regels. Die gaan over natuurbehoud, waterbehoud en bosbeheer. Hiermee wordt vooral het regenwoud beschermd.

Hoeveel tel je er in de kast?

Marine Stewardship Council

Vissers met het MSC-keurmerk zorgen ervoor dat er niet teveel vis wordt gevangen. Ze voorkomen dat vissoorten worden bedreigd. Het MSC-keurmerk beschermt wilde vissen.

Hoeveel tel je er in de kast?

Aquaculture Stewardship Council

Het ASC-keurmerk is voor kweekvis. De kwekers gebruiken niet teveel wilde vis in het vissenvoer. Ook mogen ze niet teveel afval maken.

Hoeveel tel je er in de kast?

Fairtrade Max Havelaar

Boeren die aan dit keurmerk meedoen, krijgen een goede prijs voor hun producten. Ook gebruiken ze weinig bestrijdingsmiddelen. Ze kappen geen bos en gaan goed met afval en water om.

Hoeveel tel je er in de kast?

Milieukeur

Voor producten met dit keurmerk is geen kunstmest gebruikt. Ook gaan de boeren verantwoord om met energie, water, afval en verpakkingen.

Hoeveel tel je er in de kast?

Europees biologisch keurmerk

Dit keurmerk is voor biologische producten uit Europa. Deze boeren gebruiken alleen biologische mest en biologische bestrijdingsmiddelen en dus geen gif dat schadelijk is voor bijen en andere insecten.

Hoeveel tel je er in de kast?

EKO-keurmerk

Voor producten met dit keurmerk zijn alleen biologische bestrijdingsmiddelen en meststoffen gebruikt. Ook gaan de veehouders goed met de dieren om.

Hoeveel tel je er in de kast?

Demeter

Dit keurmerk vind je vooral op producten uit de natuurwinkel. Boeren verbouwen zelf veel voer voor hun dieren en gebruiken biologische mest.

Hoeveel tel je er in de kast?

Welkom in ARTIS

